

79. Unde id potissimum colligimus, qvod theologia in mente p̄ij theologi, qvi scilicet non tantum est πατέρευτης ἀΦρόνων, διδάσκαλος ηπιών, ἔχων τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως οὐκ τῆς ἀληθείας τῷ νόμῳ, sed nec per legis transgressionem Deum dedecorat. Rom. XI. 20.23. & sic prædicat, ne ipse fiat ὑδόκημος & rejectaneus. I. Cor. IX. 27. sit quidem scientia, intelligentia, sapientia, sed non apodeixi & demonstratione humana; habitus quidem intellectualis, sed practicus: qvia finis ejus ultimus in γνώσει Dei, operumq; divinorum, non acqviscit, sed progreditur ulterius ad operationem sibi congruentem, juxta illud: Hæc si scitis; beati, si feceritis. Joh. XIII. 17. Qyō pertinent illa, Matth. VII, 21. Non omnis, qvi dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum, sed qvi facit voluntatem patris mei in cœlis. Et propterea ipse Salvator assimilat doctorem, qvi verbum auditum præstat, viro prudenti, qvi domum ædificat adversus vim venti & nimborum satis valide super petram fundatam. Matth. VII. 24. Qvi enim finis est ipsius sacræ Scripturæ, tanq; principij theologiæ, est etiam ipsius theologiæ, qvæ ex Scriptura deducitur. Versantur enim circa idem subjectum, & sic eundē finem habent, ut scilicet doceatur, qvomodo damnata salus recuperetur, & Deus à nobis recte glorificetur. Idq; eò verius est, qvia expresse salus animarum vocatur finis fidei. I. Pet. I. 9. Finis enim theologiæ, qvæ docet fidem, non est alijs, qvam ipsius fidei.

80. Hinc confidenter concludere possumus, theologiām non posse methodica docendi ratione conscribi, nisi ordine analyticō. Trebatius qvidem synthetico ordine putavit sic posse procedi, ut omnis theologiæ tractatio distingvatur in principia & in partes: & principio tam cognoscendi, qd est Scriptura, qvam esendi, qd est DEus, explicato, pars prima theologiæ constituatur de causis salutis: qvō reponit Deum, ejusq; opera: altera de subiecto ejusdem, nempe de homine, & vario ejus statu. Sed tantum abest, ut hinc ordo syntheticus existat, ut potius ipsissimus sit analyticus. Salus enim acqvirenda ab hominibus est finis theologiæ, & qvidem practicus. Ipsa igitur qvid sit, aut præcognoscitur, dum ejus causæ & subiectum indagantur, aut eo ipso discitur, dum de Deo, ut causa omnium prima, ita fine omnium ultimo, agitur. Ideo enim Dei essentiam & voluntatem inquirimus, ut summi hujus boni amore tracti, media investigemus, qvibus ad ipsum perveniantur.

81. Et